

Teksti: Anne Pekkanen, Kennel Greygem (22.8.2019)

Toimivaksi metsästyskoiraksi onnistumisten kautta – voiko perkeleestä oikeasti luopua?

Mattias Westerlund on yksi tunnetuimmista koirankouluttajista Ruotsissa mutta työskentelee ympäri maailman Afrikasta Islantiin kouluttaen muun muassa miinakoiria, huumekoiria, poliisikoiria, avustajakoiria, ongelmakoiria, metsästyskoiria ja seurakoiria. Suomessa hän piti ensimmäistä kertaa kurssin seisojille ja noutajille viime keväänä, kun Kennel Greygem yhdessä Kanta-Hämeen Noutajakoira yhdistyksen kanssa kutsui hänet Suomeen. Neljän päivän aikana kolmella eri kurssilla useampi koki ”herätyksen” uudelleenlaiseen ajatusmaailmaan koirien kouluttamisesta.

Moniosaajan matka kouluttajaksi

Mattias todella elää ”koiran elämää” mutta ei tunne käsitettä ”koiranilma”! Hän viettää päivänsä koirien ja heidän omistajien kanssa ulkoilmassa säästä riippumatta ja kutsuukin luontoa toimistokseen. Harvat vapaahetkensä hän viettää suunnaten Ruotsin tunturiin koiriensa kanssa.

Mattias aloitti koirien kouluttamisen 18 vuotiaana Ruotsin valtion 1936 perustamassa koirakoulussa Sollefteåssa ja oli nuorin kouluttaja koskaan. Työkokemusta hänelle kertyi laaja-alaisesti, sillä paikassa koulutettiin niin poliisin kuin puolustusvoimien koiria sekä ohjaajia, kunnes koulu lopetettiin 2007. Hankittuaan monipuolisen työkokemuksen rakastamaltaan alalta - koirien ja ohjaajien kouluttamisesta - päätti Mattias perustaa oman yrityksen, Hundskolan Vision ja sen tueksi WebDogin.

Kouluttajan Mattias on pedagoginen, tarkka ja äärettömän koiraystävällinen sekä kannustava. Sen lisäksi, että hän kertoo miten asioita voi treenata ja ongelmia ratkoa, kertoo hän aina myös miksi tehdä niin tai näin. Kaikelle tekemiselle löytyy looginen syy

Hänen perusajatuksensa on, ettei mahdollisia koira tai ratkaisemattomia ongelmia olekaan! Hän sanookin, että koirien on vain opittava miten tulla toimeen omistajiensa kanssa. Ja omistajien tulee ymmärtää, että vaikka omistamme metsästyskoiran on se kuitenkin suurimman osan vuodesta puhtaasti seurakoira. Tästä syystä arkitottelevaisuus luo pohjan metsästykselle. Tämä on kuitenkin juuri se missä useimmat slarvaavat.

Intohimona metsästyskoirien koulutus

Mattiaksen intohimo on metsästys koirien kanssa. Hänellä itsellään on pointteri, englanninsetteri ja itäsiperianlaika, joiden kanssa hän viettää vapaa-aikansa metsällä ja riistanhoitotöissä. Hän muistuttaakin, että kiinnipitoaika on parasta aikaa treenata seuraamista luonnossa.

Mattias järjestää kursseja niin seisojille, noutajille, hirvikoirille, ajokoirille kuin luolakoirille.

Hänen vahva osaamisensa metsästyskoirien käyttäytymisestä, käsittelystä ja motivoinnista perustuu työskentelyyn eri lajien ja koirarotujen parissa sekä omaan kokemukseen metsästyksessä koirien kanssa. Siten koulutus pohjautuu tietoon siitä, miten koirat oppivat ja motivoituvat, miten koiraa koulutetaan johdonmukaisesti askel askeleelta ja kuinka johtajuus rakennetaan.

Kurssikokemus vailla vertaa

Idea Mattiaksen kutsumisesta kouluttamaan Suomeen lähti kahdesta Ruotsiin tehdystä reissusta viime vuonna. Ensin osallistuimme ystäväni Mikkosen Tainan sekä weimareidemme Greygem Artemiksen ja Areksen kanssa kevättalvella tunturikurssille. Syksyllä jatkoimme samalla seurueella metsästystottelevaisuuden ja metsäkanalinnustuksen merkeissä. Molemmilla kerroilla mukaan lähti uutta virtaa ja ideoita koiran kouluttamiseen sekä ajatus tämän loistavan kouluttajan oppien jakamisesta myös Suomessa. Toki omakin osallistuminen ”kotona” tuntui houkuttelevammalta kuin yli 1400 ajokilometriä suuntaansa sään armoilla Muossejetjolmiin ja takaisin Hauholle.

Keväiset kurssipäivät Hauholla Uiskolassa keräsi kolmekymmentä koirakkoa ja yli kymmen kuunteluoppilasta paikalle neljänä päivänä, joista yksi päivä oli suunnattu noutajille, yksi seisojille ja yksi kahden päivän setti seisojille. Ilahduttavasti osallistujia oli lähes jokaisesta seiskaryhmän rodusta.

Alkuun saimme tiivistetyn opin siitä mikä ohjaa koiran käyttäytymistä, miten koira oppii ja miten rakennetaan johtajuus. Suhteessa koiraan on oltava johdonmukainen, rehellinen, aloitteen tekijä, selkeä, itsevarma ja pystyttävä hallitsemaan omat tunteensa sillä lauman johtaja ei tuota muille ongelmia!

Päivät aloitettiin teorialla ja sitten vuorottelikin teoria ja käytännön harjoitukset aurinkoisessa kevätssä. Teoriaosuudet Mattias piti mielenkiintoisena havainnollistaen ajatuksensa videoiden, "reissukoiransa" ja tarinoiden kautta. Teorian jälkeen seurasi käytännön harjoituksia ulkona omien koirien kera, joiden osaamistason Mattias katsoi yksilöittäin ja räätälöi sen mukaan harjoitukset koirakkokohtaisesti. Ilahduttavaa oli myös se, että päivän harjoitukset oli suunniteltu niin ettei koskaan tarvinnut vain odotella vuoroaan.

Yksi askel eteen – kaksi taakse

Koulutus lähtee siitä, että ensin opetetaan koiralle käytös, sitten sen merkitys ja lopulta siihen liitettävä käsky. Opimme kuinka tavallisin virhe, jonka teemme on liian nopea eteneminen. Koulutuksen pitäisi edetä askel askeleelta ja tarvittaessa aina palata pari askelta takaisin, jos tuntuu ettei koira ole vielä täysin ymmärtänyt mitä siltä pyydämme. Onnistumisen edellytyksenä on, että koira ymmärtää mitä siltä pyydämme ja pyydettyessä on toteltava heti, sillä jankuttamalla opetamme koiralle, ettei sinua tarvitse kuunnella. Ja kaiken koulutuksen tulee tähdätä siihen, että luomme koirallemme tilanteita, joissa se voi onnistua ja siten se oppii positiivisesti. Sana EI on vähitellen tarpeeton!

Ei sanaa ei tulekaan käyttää kuin ääritapauksessa ja silloin se on sanottava sillä tunteella, että koira reagoi silmänräpäyksessä. Mattias neuvookin kokeilemaan yksinkertaisella testillä onko koira ymmärtänyt sanan tarkoituksen – pyydettyäsi koiraan istumaan olisi sen pysyttävä istumassa, kunnes sanot vapaa. Jos koira rikkoo istu -käskyn eikä istu heti takaisin sanottuasi "ei", voidaan todeta, ettei koira ole vielä ymmärtänyt sanan merkitystä.

Metsästyskoiran tärkeimmät sanat ovat sitä vastoin hyvä, vapaa, istu ja "tja" tai mitä kukin sanookaan koiralleen avanssia pyytäessään. Mutta jokainen koirahan osaa istua käskystä, eikö? Toki – mutta kuinka moni meistä onkaan ajatellut sen treenaamista ylä- tai alamäessä, vedessä taikka lumihangessa? Se on kuitenkin käsky, jonka pitäisi toimia kaikkialla ehdoitta – vasta sitten voit odottaa koirasi istuvan linnun siivittyessä ja poron vilahtaessa

näköpiirissä. Mattias muistuttaa myös, ettei istumista pidä käyttää tottelevaisuusharjoituksena eli unohda koiran istuttaminen ennen oven avausta tai kun juttelet naapurin kanssa niitä näitä. Koiran pitää ymmärtää vain se, että istua pitää välittömästi, kun jokin lentää, liikkuu tai kuulee laukauksen.

Treenatessa istu -käskyä tulisi myös muistaa, ettei koira koskaan kutsuta luokse "istunnalta" sillä metsästettäessä istu – sanaa seuraa useimmiten ampuminen ja toivottavasti nouto eikä ohjaajan luokse tuleminen. Opetta koira istumaan aina pidemmän ja pidemmän matkan päähän itsestäsi ja katse pois päin, jotta sen on helpompi markkerata linnun siivittyminen. Ja kävele itse koiran luokse, kuten metsällä ja vapauta se – samoin kuin lähettäisit koiran noutoon. Jos koira kuitenkin oma-aloitteisesti palaa ohjaajan luo niin silloin tietää, että on edennyt liian nopeasti harjoittelussa ja on syytä ottaa kaksi askelta taakse.

Kaikki Mattiaksen harjoitukset tähtäävät siihen, että koiran kanssa on hauskaa ja helppoa metsästää yhdessä.

Teoriasta käytäntöön

Ensimmäisen päivän teoriasession jälkeen siirryimme keväiseen auringonpaisteeseen ja aloitimme seuraamisella, jonka aikana Mattias tarkkaili millainen kontakti jokaisella oli koiraansa. Seuraamisen lomaan istuminen ja siitä vapauttaminen, joka on erittäin tärkeää mutta jonka aivan liian usein unohdamme. Samoin kuin koiran kehumisen iloisella äänellä eikä murhdellen. Oppiakseen koiran on

tiedettävä milloin se on toiminut oikein – HYVÄ on aivan aliarvostettu sana! Mattias muistuttaa myös, että koiran motivointi on aina helpompaa kuin väärän käytöksen korjaaminen!

Seuraavaksi katsoimme noutoa, joka teoriassa voi siis olla spontaani, pakotettu tai perustua tottelevaisuuteen. Spontaania käytetään pennun kouluttamisessa, tottelevaisuuden kautta on helppo opettaa uusien asioiden noutamista ja pakkonoutoon emme edes perehtyneet.

Noutoharjoituksen alkuun Mattias halusi nähdä miten jokainen koirakko harjoittelee noutoa. Miten koira etsii, tarttuu, kantaa ja luovuttaa. Nopeasti saimme tässäkin uutta ajateltavaa siitä, miten noutoa olisi hyvä aloittaa harjoittelemaan – remmissä! Remmissä siksi, että jokainen nouto olisi koiralle onnistuminen eikä noutoesineen hakenutta riehakkaan iloista – jopa "kuritonta" - koira tarvitsisi yrittää saada kiinni tai torua. Koira päästetään noutoon ilman remmiä tai narua vasta sitten, kun niin ote kuin luoksetulo lähietäisyydellä on "pommin varmaa". Nouto ei nimittäin ole neuvoteltava asia, kuten Mattias muistuttaa! Lopuksi saimme neuvot myös siihen miten kitkeä pois pureskelu, kuinka opettaa tasainen hyvä ote koiralle ja kuinka aloittaa yliuuton harjoittelu.

Oivia riistatilanteita ilman riistaa

Toisen päivän harjoitukset loivat uskon siihen, että avanssia voi parantaa ja peräänmenoa kitkeä ilman riistaakin. Tämä onkin itse asiassa yksi Mattiaksen tärkeimpiä oppeja, että ongelmia ei koskaan ratkota linnulla. Koiralle ei siis koskaan anneta mahdollisuutta kokea riistatilannetta negatiivisena, sillä "bird is always a happy place"!

"Lintuna" toimii Mattiaksen kehittämä "Visionsripa", joka suomennettuna voisi olla "Vieheriekko". Sen voi heittää ilmaan näppärästi taskusta tai laukaista metsään kätketystä launcherista. Vieheriekolla treenataan koiran pysymistä rauhallisena linnun siivittyessä ja ennen kaikkea istumista, joko komennosta, pillistä taikka käsimerkistä. Tämä harjoitus vahvisti jälleen ymmärrystä "istu" sanan tärkeydestä ja sen sujuvuudesta tilanteessa kuin tilanteessa.

Kysymykseemme eikö riitä, että koira pysähtyy linnun siivittyessä, on Mattiaksen vastaus hyvin järkeen käypä "Kun koira istuu, sinun on ampuessasi paljon helpompi nähdä, että koira on oikeasti paikallaan ja sen on helpompi markkerata linnun putoamispaikka".

Avanssitreeni innosti sekä niitä, joilla oli nuori koira että niitä, joilla oli vanhempi konkari, jolle oli tullut haasteeksi hidas avanssi. Monesti kuulee, että "sitähän ei sitten enää korjata" mutta jälleen kerran saimme todeta, että Mattias saa uskomaan ettei tämäkään uskomus pidä paikkaansa. Useimmiten olemme itse omalla toiminnallamme aiheuttaneet koiralle hitaan avanssin, kun pelkäämme peräänmenoa ja unohdamme kiittää koira sen tehdessä avanssin. Huudamme jo linnun lähtiessä "paikka" "perkele" "ei" "istu" "maahan". Näin koira oppii, että avanssia ja linnun siivittymistä seuraa aina aivan hirvittävä huuto, joten jos ei avanssia tee, niin säästyy ohjaajan riehunnalta. Ja tähänkään ei tarvita kalliita lintuja vaan pelkästään suorakaiteen muotoinen oranssi matto ja lihapullia!

Fokus ja fiilis johtaa hyvään tai huonoon lopputulokseen

Lopuksi Mattias vielä muistuttaa, että koira pitää kouluttaa vain silloin, kun on itse hyvällä fiiliksellä ja koiran on mahdollista onnistua. Älä siis pyydä koira seuraamaan, kun kannat kauppakassia täynnä kananmunia ja puhut samaan aikaan puhelimesta! Kun treenaat koiran kanssa, on sinun ensin varmistettava, että sinulla on koiran 100 -prosenttinen huomio ja myös itse pystyt keskittymään koiraasi täysin.

Pyri aina siihen, että koira osaa sen mitä siltä pyydät, tekee sen heti ja onnistuu varmasti!

Mitä olisikaan elämä ilman PAIKKA PAIKKA EI EEEI PER-KELE ISTU?

Lisätietoja ja oppeja:

Hundskolan Vision, Mattias Westerlund – info@hundskolanvision.se

www.hundskolanvision.se

www.webdog.nu

WebDog on sovellus, joka toimii niin verkossa kuin mobiilissa, joten koulutusvideot kulkevat mukana vaikka maastoon. WebDogista löytyy neuvoja erilaisten metsästyksellisten ongelmatilanteiden ratkaisuun sekä kuinka kouluttaa koira pennusta lähtien toimivaksi jahtikaveriksi.